PLAN SOCIO-COMUNITARIO DE VITE

memoria do 93 e programa de 1994

Coordenadora de Barrio de Vite

MEMORIA DESCRIPTIVA DO PROGRAMA PARA O ANO 1994

Índice

1.- PLAN SOCIO-COMUNITARIO DE PREVENCIÓN E REINSERCIÓN DO BARRIO DE VITE.
- A.- Data de inicio de funcionamento.
- B.- Horario de funcionamento.
- C.- Criterios xerais de funcionamento.
- D.- Cadro de persoal.

2.- COMUNIDADE NA QUE SE DESENVOLVE A INTERVENCIÓN.

3.- OBXECTIVOS QUE SE PRETENDE ACADAR E METODOLOXÍA.

4.- ACTIVIDADES PREVISTAS A REALIZAR.
- 4.1.- No ámbito comunitario.
- 4.2.- No ámbito escolar.
- 4.3.- No ámbito laboral.

5.- RECURSOS MATERIAIS E HUMANOS NECESARIOS.

6.- AVALIACIÓN DOS OBXECTIVOS E METODOLOXÍA DA MESMA.

7.- MEMORIA DETALLADA DAS ACCIÓNS REALIZADAS EN 1994.
- 7.1.- No ámbito comunitario.
- 7.2.- No ámbito escolar
- 7.3.- No ámbito laboral.
- * Síntese das actividades cuantificadas

MEMORIA DESCRIPTIVA DO PROGRAMA PARA O ANO 1994

1.- PLAN SOCIO-COMUNITARIO DE PREVENCIÓN E REINSERCIÓN DO BARRIO DE VITE

O "Plan Socio-Comunitario de Prevención e Reinserción do Barrio de Vite" é un proxecto de intervención comunitaria, baseada na actuación global e coordenada de todos na estructuración social do barrio na perspectiva de mellorar a calidade de vida do conxunto dos veciños do barrio; incidindo de xeito especial nos sectores con problemáticas sociais máis acuciantes. Neste senso, cobra especial relevancia a problemática relativa ás drogodependencias.

A.- Data de inicio de funcionamento.- O Plan Socio-Comunitario de Vite é a concreción práctica no barrio do "Plan de Prevención e Tratamento da Delincuencia Xuvenil en Compostela", proxecto elaborado en Xuño de 1987, e posto en funcionamento no noso barrio en Outubro do mesmo ano 1.987. Dende o ano 1.990 está integrado no Plan Autonómico sobre Drogodependencias da Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia.

B.- Horario de funcionamento.- Dado que se trata dun proxecto de intervención comunitaria, centrado no desenvolvemento de actividades de dinamización e organización social, non hai un horario xeral de funcionamento. Si que existe, por suposto, un horario definido en cada unha das actividades realizadas, ó cal se fai referencia na descrición de cada unha delas.

C.- Criterios xerais de funcionamento.- O Plan Socio-Comunitario de Vite depende funcionalmente da Coordenadora de Barrio, onde están integradas as entidades sociais e os servicios públicos do barrio. Na mesma se definen os obxectivos, se aproba a planificación do traballo, se fai o seu seguimento e se avalían os resultados acadados en relación cos obxectivos definidos. Dela depende tamén o Equipo técnico integrado polos profesionais contratados.

Por outra parte a Coordenadora está estructurada en diversas comisións de traballo: Ensino, Laboral, Tempo Libre, Saúde e Consello de Redacción; nas que están integrados membros das entidades máis directamente implicadas en cada tema e outros veciños a nivel individual e tamén algún dos membros do Equipo técnico. Das mesmas dependen as distintas actividades.

Dende os comenzos do Plan, vimos contando co apoio dun Consello Asesor, no que están integrados, de xeito desinteresado, diversos profesionais da área social e educativa da Cidade. Reúnese periodicamente con membros da Coordenadora, contrastando o labor desenvolvido en cada intre.

De principio, definíronse dous niveis de intervención interrelacionados entre si, que se seguen mantendo: Un nivel Preventivo e outro de Reinserción ou Incorporación Social. Tamén vimos diferenciando tres áreas de actuación: Unha xenérica, con toda a Comunidade; outra centrada no ámbito do Ensino; e unha terceira específica referida ós Mozos/as en situación de risco social.

Ata o de agora, tanto os programas como as memorias anuais viñéronse facendo en base a estas áreas de actuación, xa que, deste xeito, recolliamos mellor a nosa actividade, fundamentalmente por que en tódalas áreas ven existindo, en maior ou menor medida, un nivel preventivo e outro de reinserción social. Co fin de adaptarnos ás directrices do Plan Autonómico sobre Drogodependencias para a recollida de indicadores de actividade, considerámolas todas na Area de Prevención, especificando o seu ámbito: Comunitario, Escolar ou Laboral.

D.- cadro de persoal.- Continuando co mesmo esquema de traballo de anos anteriores, a cadro de persoal esta constituída por tres profesionais contratados pola Asociación de Veciños "Polígono de Vite". Estes son:

- María Rosa ÁLVAREZ PRADA, Psicóloga.- Leva traballando neste Proxecto dende a seu inicio, no ano 1987. Actualmente continua desenvolvendo o mesmo, primordialmente no ámbito do ensino, tanto en relación co Instituto "Xelmírez II", como no referente a Escola Dinámica de Adultos.

- Xosé LÓPEZ GÓMEZ, Educador Social.- Incorpórase ó Plan en Outubro de 1.988. Na actualidade continua realizando o seu traballo fundamentalmente no ámbito laboral e de reinserción social e no ámbito comunitario en relación coa organización social da comunidade.

- Xesús IGLESIAS BOTANA, Animador Socio-Cultural.- Intégrase no Equipo en Decembro de 1.992. O seu labor primordial continua sendo no ámbito comunitario, en relación coa dinamización da actividade de tempo libre e o asociacionismo xuvenil.

2.- COMUNIDADE NA QUE SE DESENVOLVE A INTERVENCIÓN

O Barrio de Vite é un polígono de vivendas sociais que xurde como tal entre o remate dos anos sesenta e a década dos setenta, para acoller o crecemento da poboación na Cidade.

É un barrio de Santiago de Compostela, que é unha cidade de servicios, administrativa e universitaria. Está situado no noroeste da mesma, entre os edificios administrativos de San Caetano e o Campus norte da Universidade, co Auditorio de Galicia.

Concentra unha alta taxa de poboación sen arraigo no barrio, xa que é inmigrada de zonas rurais ou de outros barrios tradicionais da Cidade. Actualmente ten aproximadamente 8.000 habitantes. Dándose un alto porcentaxe de matrimonio novos, sendo a proporción de nenos/as e mozos/as elevada, sobre todo nas fases construídas máis tarde.

É común o baixo nivel cultural. A cualificación profesional é escasa, maioritariamente traballadores, do sector servicios fundamentalmente.

A estructura urbanística tanto do barrio como dos bloques de vivendas non favorece a intercomunicación entre os veciños, inda que se mellorou moito nas zonas de esparcimento. Os problemas sociais de partida son os típicos dunha comunidade destas características.

3.- OBXECTIVOS QUE SE PRETENDEN ACADAR E METODOLOXÍA

O "Plan Socio-Comunitario de Prevención e Reinserción do Barrio de Vite" debe entenderse como unha actuación contra os factores que tenden a desestructurar a comunidade, a consagrar un reparto desigual da participación e do benestar social e a segregar ós sectores con menos capacidade e posibilidades para adaptarse ó ritmo social imperante.

O obxectivo xeral é, pois, facilitar o desenvolvemento dun proceso de estructuración social do barrio, que permita ir acadando unha mellor calidade de vida para o conxunto dos veciños e que permita incidir da mellora da situación de marxinalidade vivida por un número siñificativo de persoas. De xeito que tódolos veciños esteamos fondamente implicados, premisa importante, tanto na labor preventiva, como na de reinserción social.

As liñas metodolóxicas seguidas veñen definidas pola metodoloxía do traballo social comunitario. Neste senso, está maioritariamente aceptado que este é o que ten por obxecto a comunidade. Un matiz básico que se lle engade é que o suxeito dese traballo debe ser tamén a propia comunidade. Esto implica asumir, constantemente e sen paliativos, o principio de participación, desenvolvendo o mesmo operativamente, activando a capacidade autoorganizativa da comunidade.

Este modelo de referencia supón determinadas liñas que contextualizan a actuación:

- As accións concretas e os programas puntuais deben estar enmarcados nun horizonte global de actuación, baseado no desenvolvemento autocentrado da comunidade.
- O groso da actividade desenvolvida debe estar asentado nas propias forzas e recursos "normais" da comunidade. Estes compre que estean organizados e coordenados, para que o seu aproveitamento sexa óptimo.
- É importante dedicar esforzos que permitan avanzar cara a superación dos hábitos de dependencia xeneralizados na poboación, mediante programas de información activa e de educación social.
- Débese concebir este traballo como ferramenta de solidariedade, postergando, en función delo, a concepción eficacista empeñada do logro de resultados tanxibles, independentemente do xeito de acadalos.
- A participación, a comunicación, a superación de prexuízos e actitudes segregadoras, o incremento da concienciación, xuntamente co fortalecemento dun tecido social vivo e capaz de reaccionar fronte as necesidades emerxentes, deben ser fins en si mesmos; aínda que non sexan tan doados de medir nun momento determinado de xeito inmediato.
- Complementariamente co anterior, compre non esquecer a importancia de orientar o traballo nun senso socialmente eficaz, encamiñado a mellorar a calidade de vida, avanzando no benestar social de toda a poboación.

Este deseño supón que a actuación dos servicios públicos que desenvolven o

seu traballo no barrio debe estar interrelacionada entre si e tamén coa comunidade organizada, participando activamente nos programas concretos a realizar, acadando unha actuación plenamente imbricada no barrio.

Por outra parte, os profesionais necesarios para traballar no desenvolvemento do Plan Socio-Comunitario (que a Administración debe poñer ó servicio dos veciños), deben ubicarse a carón dos procesos comunitarios, traballando dende e coa comunidade. Neste senso, está amplamente demostrada a total ineficacia dos equipos técnicos que pretenden traballar na comunidade "teledirixidos e soltados en paracaídas metidos nunha cápsula". Tamén é necesario que os profesionais teñan presente que non leva a nada positivo ter a pretensión redentora de ser a "vara máxica" da solución da marxinación social.

Para rematar, partindo desta orientación, entendemos que non debe existir unha organización funcional propia do Proxecto, senón, pola contra, que este debe asentarse na propia estructura organizativa veciñal. Así, o Plan Socio-Comunitario de Vite depende, funcionalmente, da **Coordenadora de Barrio**. Nela defínense as liñas de actuación, realizase o seguimento da intervención e avalíanse os resultados acadados; sen prexuízo de que a tutela formal do mesmo corresponda a Asociación de Veciños "Polígono de Vite".

Obxectivos concretos para o presente ano

Como liña xeral prantexámonos a consolidación do funcionamento das iniciativas que se foron poñendo en marcha, dándolles continuidade, evitando que se queden en feitos puntuais illados.

Con esta orientación priorízanse tres grandes temas:

- Fortalecer o nivel de información, asesoramento e formación dirixido a toda a poboación do barrio.
- Desenrolar un programa de Educación para a Saúde, dun xeito global, tanto nos centros de ensino como no barrio, a través das diversas plataformas que veñen funcionando e das actividades continuadas das mesmas; en estreita colaboración co Centro de Saúde do barrio.
- Promover iniciativas de formación laboral que posibiliten unha axeita cualificación profesional da mocidade do barrio.

4.- ACTIVIDADES PREVISTAS A REALIZAR

Partindo do criterio definido de manter actividades de carácter continuado, plantexámonos, fundamentalmente, consolidar o funcionamento das iniciativas que na actualidade están en marcha.

4.1.- no ámbito comunitario

* **Servicio de Información e Asesoramento**.- Pretendemos manter o seu funcionamento diario de luns a venres, en horario de 12 a 14 horas, e os venres de 20 a 22 horas, no Local Social da Coordenadora de Barrio. Dirixido a toda a poboación do barrio, e con especial fincapé na mocidade.

* **Programa de Radio**.- Temos previsto manter o programa radiofónico semanal "Curriculum Vite", emitido dende Radio Calimero, emisora da Residencia Universitaria "Burgo das nacións". Pretendemos abrir unha nova liña radiofónica que inclúa a comunicación telefónica cos oíntes para que permita a participación directa nos programas de tódolos veciños do barrio.

* **Periódico do Barrio**.- Pretendemos retomar a elaboración, edición e distribución en cada unha das vivendas e locais do barrio do periódico "Curriculum Vite", cunha periodicidade bimensual e cunha tirada de 2000 exemplares.

* **Escola Dinámica de Adultos**.- Decidiuse manter esta actividade, que ven funcionando dende Xaneiro de 1992, con bos resultados, a pesar da falla total de apoio por parte da Administración o que motivou que teña que ser levada por unha das persoas contratadas para o desenvolvemento xeral do Proxecto. Funcionará regularmente dous días á semana, luns e mércores, no Local Social da Coordenadora de Barrio, en horario de 18 a 20 horas, ademais das actividades complementarias ó longo do ano, dirixida a tódolos veciños do barrio interesados.

* **Escola Aberta de Xadrez**.- Continuará funcionando no Local Social da Coordenadora, os venres, en horario de 18 a 20 horas, dirixida fundamentalmente a nenos e nenas do barrio.

* **Deporte a Mediodía**.- Por terceiro ano consecutivo, poñeremos en marcha competicións deportivas coa intención de darlle continuidade ó longo do ano á práctica do deporte, fundamentalmente dirixida a aqueles nenos/as e mozos/as que nos están integrados en equipos que participan xa en diversas competicións. En principio, ata o mes de xuño, as únicas horas de utilización do Polideportivo Municipal concedidas polo Concello son de 12 a 14, os martes, xoves e venres, motivo polo cal, verémonos obrigados a seguir cun horario tan inadecuado. Trataremos de lograr que, a partir de Outubro, nos concedan un horario mellor e máis amplo.

* **Obradoiros no Tempo Libre**.- Como en anos anteriores realizaranse diversos obradoiros o longo do ano. Terán lugar no Local Social da Coordenadora; os martes e xoves de 18 a 20 horas, dirixidos a nenos/as de 8 a 14 anos; os Sábados de 11 a 13 horas para os nenos/as menores de 8 anos.

* **Discoteca "Light"**.- Logo da boa acollida que tivo no pasado ano,

continuaremos con esta actividade; polo menos mentres non sexa derribado o Pavillón Social da Residencia Universitaria "Burgo das Nacións", onde ven funcionando.

O seu horario seguirá sendo o mesmo; os Sábados: de 19 a 21 horas dirixida os menores de 14 anos; e de 22 a 24 horas para os maiores de 14 anos.

* **VI Festa Ecolóxica**.- Dirixida a tódolos veciños do barrio, como en anos anteriores, terá lugar na Primavera, como comenzo das actividades medio ambientais que se desenvolven ó longo do ano nos obradoiros, saídas, etc.

* **III Colonias de Verán**.- Dirixidas ós rapaces/as de 8 a 14 anos, temos previsto realizalas na segunda quincena do mes de Xullo, nun lugar da costa, aínda sen determinar.

* **VII Semán de Cine o Aire libre**.- Actividade xa histórica no barrio. Terá lugar na segunda semán de Setembro, como aperitivo da Olimpíada e lazo de unión entre as dúas festas patronais que se celebran no barrio nesas datas.

* **III Olimpíada Deportivo-Cultural: "Vite Saudable"**.- Concibida como a festa do deporte e a cultura do barrio, previa ó comenzo do curso académico e como punto de arranque de toda a actividade socio-cultural e deportiva ó longo do mesmo. Terá lugar na segunda quincena de Setembro, dirixida a tódolos veciños do barrio, inda que, pola experiencia de anos anteriores, basicamente ós nenos/as e mozos/as. Na mesma haberá, como en anos anteriores, unha gran diversidade de actividades para todos os gustos e tódalas idades.

Como en anos anteriores, temos intención de realizar diversas actividades nas datas significativas ó longo do ano: Antroido, Letras Galegas, San Xoan, Magosto, Nadal, etc., sempre dun xeito aberto a tódolos veciños e cun marcado carácter participativo e comunitario. Con este mesmo sentido, faremos as participacións da Lotería do Nadal e o Almanaque para 1995, que se distribuirá por tódalas vivendas e locais do barrio.

4.2.- no ámbito escolar

Dado que a actuación no centro de primaria do barrio, de momento no é viable, por continuar as dificultades coa dirección do mesmo, a nosa actividade céntrase fundamentalmente no Instituto de Bacharelato "Xelmírez II".

Pretendemos levar a cabo o programa de actuación aprobado no Consello Escolar do Centro a comenzos do curso 1993-94 centrado na prevención do fracaso escolar, en colaboración co Departamento de Orientación do Instituto e con toda a comunidade educativa, dándolle continuidade a labor desenvolvida no curso anterior. Partindo da memoria do mesmo, a proposta aprobada para desenvolver no presente curso pola Psicóloga que ven traballando no Proxecto, é a seguinte:

- Seguir a liña de colaboración coa Psicóloga do **Departamento de Orientación** do Centro, cos Titores e co profesorado en xeral, tanto na prevención como no tratamento do fracaso escolar, ou de calquera outra problemática escolar dos alumnos/as.

- Continuar fomentando a participación dos alumnos/as nas actividades propias do Centro escolar, contribuíndo a que todos/as conquiran a súa integración. O mesmo, tamén nas actividades que se realizan dende o Barrio.

- Facer o seguimento dos alumnos que abandonan o Centro sen rematar os estudios; tratando de orientalos sobre outras alternativas escolares ou laborais.

- Continuar coa labor de orientación e intervención psico-educativa dos casos de alumnos/as con necesidades especiais.

- Promover unha maior participación e cooperación dos pais na educación dos alumnos/as; facilitándolle asesoramento sobre temas pedagóxicos, innovacións educativas, etc.

- Proporcionar asesoramento e orientación, tanto ós pais como ós propios alumnos/as que presenten algunha problemática de tipo social, escolar, psicolóxica, etc.

- Desenrolar un **Programa de Técnicas de Estudio** para tódolos alumnos/as dos cursos do Centro; así como, paralelamente, outro dirixido ós pais.

- Traballar conxuntamente co profesorado temas de formación de interese pedagóxico, tendo seleccionado para comenzar a Avaliación.

- Desenrolar un Programa de **Comprensión-Expresión da Lecto-Escritura**, dirixido ós profesores-titores, para que posteriormente os traballen nas clases cos alumnos.

- Colaborar na posta en marcha dun **Programa global de Educación para a Saúde** no Centro, baseado nos seguintes talleres: Educación sexual; Prevención de drogodependencias; Alimentación - nutrición e Saúde mental - emocional. Desenvolveranse conxuntamente cos profesionais do Centro de Saúde do barrio, logo da boa acollida dos programas puntuais desenvolvidos no pasado curso.

Este Programa coordinase coas restantes actividades do Plan Socio-Comunitario de Vite.

4.3.- no ámbito laboral

Pretendemos manter en funcionamento o actual **Taller Ocupacional Pre-Laboral**, dirixido ós mozos/as do barrio con especiais dificultades de adaptación as normas do mundo laboral, co obxectivo principal de educar ós participantes no cumprimento dun horario e dunhas normas de funcionamento.

Por outra parte temos previsto tratar de lograr por en marcha iniciativas de **formación pre-laboral**, concretamente dous cursiños: Un sobre fontanería e calefactores, dirixido a un grupo de mozos/as do barrio, sen titulación académica, nin cualificación profesional, pretendendo, a partir do mesmo, potenciar o xurdimento dunha alternativa de autoemprego. E outro de Monitores de Tempo Libre, dirixido a outro grupo de mozos/as do barrio, de xeito que iles permita acadar esta titulación.

5.- RECURSOS MATERIAIS E HUMANOS NECESARIOS

O Plan Socio-Comunitario de Vite, xurde do propio movemento asociativo veciñal e depende funcionalmente da Coordenadora de Barrio, esto permite aproveitar mellor os recursos e aunar esforzos nunha perspectiva comunitaria.

De tódolos xeitos os recursos materiais resultan moi limitados, principalmente a nivel de locais para desenvolver toda a actividade prevista, tendo en conta que o Centro Social Municipal ubicado no barrio non está a disposición dos veciños. Neste senso, precisaríamos un novo local máis amplo.

Os recursos humanos, dada a implicación das entidades e dos veciños, pasa por manter o persoal do que dispoñemos na actualidade, actuando como dinamizadores do proceso comunitario.

6.- AVALIACIÓN DOS OBXECTIVOS E METODOLOXÍA DA MESMA

Os grandes obxectivos xerais do Plan Socio-Comunitario, están definidos a longo prazo, dada a complexidade da súa consecución. Neste senso, a avaliación de resultados tanxibles, nun momento determinado do proceso, resultan dificilmente cuantificables. De tódolos xeitos, cunha perspectiva de medio prazo, pódese contrastar o avance cualitativo no conxunto da comunidade cara a acadar os mesmos.

Si que resultan contrastables e avaliables os resultados dos diversos programas concretos e das actividades que se veñen desenrolando nos distintos ámbitos de actuación do Plan Socio-comunitario.

O proceso de avaliación vense facendo na Coordenadora de Barrio, dende unha perspectiva globalizadora para que os programas concretos sexan significativos.

Neste proceso distinguimos de tres momentos:

- Partimos dunha avaliación inicial, logo da experiencia e coñecemento previo do barrio, a partir dos que baseamos os programas concretos de actuación a por en marcha.

- O longo do proceso, vense facendo unha avaliación continua dende a Comisión de Traballo correspondente, recollendo e sistematizando información a través da observación participante e o análise do mesma, que permita axustar as actividades que se veñen desenvolvendo, reorientando ou modificando en cada intre o que maioritariamente se considere oportuno dende a Coordenadora de Barrio; o que nos permite non perder a perspectiva de globalidade do Plan Socio-Comunitario.

- Por outra banda, realízase unha avaliación final, onde se analiza o grado no que se acadaron os obxectivos concretos definidos e as intencións que tiñamos plantexadas anualmente, a partir dos cales defínense novamente obxectivos. E volta a empezar.

AREA DE PREVENCIÓN

PLAN SOCIO - COMUNITARIO DO BARRIO DE VITE

ACTIVIDADES CUANTIFICADAS		MATERIAL DE APOIO
TIPOS E Nº DE ACTIVIDADES	DESTINATARIOS	
<u>1.- No Ámbito Comunitario:</u>		
Servicio de Información e Asesoramento (diario).	Mocidade e veciños do barrio, en xeral.	2500 folletos.
Programa de Radio (semanal).	Tódolos veciños.	300 carteis. 3000 cuartillas.
Escola Dinámica de Adultos (dous días á semana).	23 veciñas do barrio (todas mulleres)	250 carteis.
II Colonias de Verán.	50 nenos/as do Barrio.	250 carteis. 1500 trípticos.
Escola de Xadrez (semanal)	18 nenos/as do barrio.	250 carteis.
Deporte ó Mediodía (tres días á semana).	380 nenos/as e mozos/as do barrio.	250 carteis. 1250 trípticos.
Roteiros Ecolóxicos (dous)	130 veciños do barrio.	500 carteis. 2500 dípticos.
VI Semán de Cine ó Aire Libre (cinco días)	200 veciños do barrio. Maiormente mozos/as	500 carteis. 1200 dípticos.
II Olimpíada Deportivo - Cultural "Vite Saudable" (21 días)	670 veciños do barrio, fundamentalmente nenos/as e mozos/as.	500 carteis, 1500 trípticos, 2000 pegatinas, medallas, camisetas e diplomas acreditativos.
Disco - Light (un-dous días á semana)	50-100 mozos por sesión.	500 carteis. 2000 octavillas.
<u>2.- No Ámbito Escolar:</u>		
Asesoramento e Orientación (diaria no curso escolar).	Comunidade Educativa dos Centros do Barrio	3000 dípticos. 1250 folletos.
Orientación e Intervención Psicoeducativa (diaria)	31 alumnos/as do barrio con especiais dificultades e as súas familias.	
Seguimento dos casos de absentismo e abandono escolar.	23 alumnos/as do barrio	
<u>3.- No Ámbito Laboral:</u> (pre-formación laboral)		
Taller Ocupacional Pre-Laboral (diario)	19 mozos/as do barrio con dificultades de inserción.	250 carteis. 1250 folletos.